

Linnéuniversitetet

Kalmar Växjö

Examensarbete

I skuggan av västerländska medier

En studie om hur Aftonbladet gestaltar terrorattentat

Författare: Elin Berglund & Elinor Johansson

Handledare: Mikael Rinaldo

Examinator: Kristoffer Holt

Termin: VT18

Ämne: MKV

Nivå: Kandidat

Kurskod: 2MK10E

Abstract

This study aims to investigate how the Swedish newspaper Aftonbladet frame terrorist attacks, depending on if the attack took place in the West or the East. Aftonbladet is one of the largest digital news media in Sweden with a large reader base, and was used to gain an understanding of how framing could affect the Swedish reader's perception of the West and the East in conjunction with terrorism. The study used a critical discourse analysis to investigate four different terrorist attacks, namely four different news articles. Two of these attacks took place in the West; Manchester and Brussels, and two in the East; Kabul and Baghdad.

The analysis showed that the different attacks were framed in different ways, were the articles for the attacks in the East showed signs of orientalism and "othering", which according to previous studies could lead to "islamophobia" and a division between cultures. This study showed that a stereotypic way of thinking still exist in a post-colonial society and is deeply rooted, even in one of Sweden's largest digital news media, Aftonbladet.

Keywords

mass communication, framing, terror, representations of Other, orientalism

Tack

Vi vill rikta ett tack mot vår handledare Mikael Rinaldo som under hela vägen givit oss goda råd, och som hjälpt oss att vrida och vända på uppsatsens delar samt fått oss att se saker och ting från nya synvinklar under arbetets gång.

Innehållsförteckning

1	Introduktion	1
2	Problembakgrund	2
3	Teori	4
3.1	<i>Diskursteori</i>	4
3.2	<i>Framing Theory</i>	6
3.3	<i>Orientalism</i>	7
3.4	<i>Stereotypisering</i>	8
4	Tidigare forskning	9
4.1	<i>Gestaltning av terrordåd</i>	10
4.2	<i>Vad gör terrordåd till en nyhet?</i>	11
4.3	<i>Nyhetsrapportering utanför gränserna</i>	11
4.4	<i>Sammanfattning</i>	12
5	Syfte och forskningsfråga	14
5.1	<i>Syfte</i>	14
5.2	<i>Forskningsfrågor</i>	14
6	Metod och forskningsetik	15
6.1	<i>Kvalitativ forskning</i>	15
6.2	<i>Urval och avgränsningar</i>	15
6.3	<i>Procedur</i>	17
6.4	<i>Metodkritik</i>	19
6.5	<i>Forskningsetik</i>	20
7	Resultat och analys	20
8	Sammanfattning och diskussion	35
8.1	<i>Likheter och skillnader i gestaltningen</i>	35
8.2	<i>Sammanfattning</i>	40
8.3	<i>Vidare forskning</i>	40
9	Referenser	42

1 Introduktion

Den 3 juli 2016 detonerade en bilbomb i centrala Bagdad. Över 200 människor miste sina liv i terrordådet som Islamiska Staten tog på sig, ett dåd som visade sig vara det dödligaste 2016 och ett av de värsta någonsin i landet. Dådet som var riktat mot shiamuslimer dödade många barn och utöver de döda skadades ytterligare 200 människor (Nilsson, 2016). Knappt ett halvår senare detonerade en bilbomb i Kabul där minst 95 personer miste sina liv och 150 personer skadades. Talibangrupper tog på sig attentatet, vilket är ett av många dåd som drabbat Afghanistan de senaste åren (Ahlborg & Westin, 2018). Den 22 mars 2016 exploderade två bomber på Bryssels flygplats, ett planerat dåd som inträffade i samband med en explosion vid en tunnelbanestation i samma stad. Totalt dog minst 34 personer i båda explosionerna och mer än 200 skadades (Nordström & Micic, 2016). Drygt ett halvår efter dessa dåd, den 22 maj 2017, höll Ariana Grande en konsert i Manchester där en stor del av publiken bestod av barn och ungdomar. Sent på kvällen exploderade en självmordsbomb och publiken började fly i panik. 22 personer bekräftades ha dött i terrorattacken som utfördes av en ensam terrorist och 59 personer skadades (Dickson, Hårdh & Stenquist, 2017).

Under 2016 förlorade nästan 35 000 människor sina liv i terrorattacker runt om i världen. Av dessa 13 488 attacker skedde 269 stycken i Västeuropa, vilket motsvarar 0,7 procent av dödsoffren eller 238 personer. Statistik visar på att Nordafrika och Mellanöstern drabbades hårdast, där terrorismen ansvarade för 19 000 förlorade människoliv (Schulman, 2017). Det är ingen tvekan om att dessa siffror talar sitt tydliga språk, men det är samtidigt viktigt att titta på *hur* dessa terrordåd framställs för att se hur människor kan uppfatta dem. Med anledning av detta vill den här studien titta på gestaltningen av just terrordåd, och diskutera vilka eventuella följder denna inramning skulle kunna föra med sig.

2 Problembakgrund

Nyhetsmedier finns för att kunna ge oss medborgare en återgivning av de händelser som sker i omvärlden. Händelser som sådana brukar ha tydliga likheter med varandra för att kunna definieras som nyheter, och terrordåd i sig är per definition en tydlig nyhet genom att vara en händelse som är dramatisk, väcker känslor och som kantas av negativa inslag (Weibull & Wadbring, 2014). Ytterligare en faktor som spelar in i huruvida någonting blir till en nyhet eller inte är hur olika avstånd påverkar chansen till rapportering. Tid, kultur och rum är olika avstånd som ingår i det som benämns som *medielogiken* vilket förklarar att ju längre bort något inträffat sett till de olika avstånden, desto mindre sannolikt är det att händelsen blir till en nyhet (Weibull & Wadbring, 2014). Det är samtidigt viktigt att titta på vilka händelser som *bör* bli till nyheter och hur journalister väljer vad som är intressant och vad som är viktigt. Karlsson och Strömbäck (2015) beskriver hur undersökningar visat på hur värderingarna bland den svenska journalistkåren speglas av att presentera nyheter objektivt och oberoende. Med andra ord har nyhetsrapporteringen en stor roll i hur vi uppfattar vår omvärld, men vad händer om nyhetsbilden av den världen inte förhåller sig balanserad och rapporteringen gestaltar händelser på olika sätt?

Gestaltning

Medier är med och skapar kulturella och nationella identiteter genom sin rapportering, och fastställer gränser mellan ”oss” och ”andra”, ”normalt” och ”onormalt” (Brune, 2000). Dessutom förvärrar medias gestaltning av terrorism detta fenomen i dess beskrivning av muslimer, islam och Mellanöstern genom att likställa dessa med just terrorism (Patrick, 2014). Brune (2000) förklarar hur islam ofta porträtteras som en våldsamt religion, och citerar Håkan Hvitfelt som förklarar hur ensidig, dramatiserad och våldsinriktad medierapportering leder till en negativ uppfattning av islam och muslimer hos svenskarna. Med andra ord kan inramning i rapporteringen forma publikens uppfattning av ett visst fenomen, genom att låta vissa aspekter vara mer framträdande än andra (Patrick, 2014).

Geografiskt avstånd & öst och väst

Som beskrivet tidigare har bland annat geografiskt avstånd betydelse för vad som blir till en nyhet. Ju närmare mottagaren av en nyhet är en händelse, till exempel att händelsen sker i ett land nära Sverige eller om landet besitter en kultur som liknar vår egen, desto mer intressant blir nyheten (Weibull & Wadbring, 2014). Av de dåd som valts att fokusera på i den här undersökningen är två är genomförda i Västvärlden och två i Mellanöstern. Anledningen till detta är för att titta på om det görs skillnad i rapporteringen på grund av geografiskt avstånd trots att Mellanöstern faktiskt är hårdast drabbat av just terrorism (Magnusson, 2016).

Vad det gäller definitionen av Västvärlden och Mellanöstern förhåller sig den här studien till dessa begrepp på det sätt som tidigare forskare definierat dem. Chaung och Roemer (2014) förklarar väst som europeiskt och öst som icke-europeiskt, vilket bekräftas av Patrick (2014) som definierar Spanien till ”väst” och Irak till ”öst”. Brune (2000) förklarar vidare att studier visar på hur svenska publicister sedan 1700-talet genomgripande identifierat sig med Europa och Västerlandet. Hon citerar även Åke Holmberg som beskriver hur ”vi” i Sverige i regel uppfattar oss som samma ”vi” som i Frankrike, eller något annat europeiskt land (Brune, 2000). Hafez (2007) menar enligt detta att nyhetsmedierna i vårt samhälle inte har följt den globala utvecklingen utan att de stora nyhetsnätverken är präglade av ett västerländskt perspektiv i sin utrikesrapportering, där vanligt framträdande i rapportering är nyheter som gäller USA och Västeuropa.

Terrorism och terroristbrott

Terrorism är ett begrepp som kommer behandlas genom hela studien, och som kan vara viktigt att definiera för att sudda ut eventuella otydligheter. Hansson (2016) intervjuar två terroristforskare i Metro, Magnus Ranstorp och Hans Brun, som förklarar att det inte finns någon gemensam definition av begreppet terrorism över hela världen och att varje land har sin egen beskrivning. I Sverige finns dock tre lagstadgade kriterier för att en händelse ska klassas som terroristbrott, som beskrivs som handlingar kapabla att skada en stat eller mellanstatlig organisation allvarligt och har syftet att:

1. Injaga allvarlig fruktan hos en befolkning eller en befolkningsgrupp,
2. Otilbörligen tvinga offentliga organ eller en mellanstatlig organisation att vidta eller att avstå från att vidta en åtgärd, eller
3. Allvarligt destabilisera eller förstöra grundläggande politiska, konstitutionella, ekonomiska eller sociala strukturer i en stat eller i en mellanstatlig organisation.

(SFS 2003:148 2 §)

3 Teori

I följande avsnitt redogörs det för studiens teoretiska utgångspunkter och relevansen av dessa teorier för studien. Diskursteorin tillsammans med Framing Theory, på svenska gestaltningsteorin, är centrala teorier i studien. Diskursteorin används både som teoretiskt ramverk och metodverktyg, och framing genom att undersökningen syftar till att titta på gestaltning i nyhetsrapporteringen. Teorier om orientalism och stereotypisering tas slutligen upp och slutligen en diskussion kring teoriernas relevans.

3.1 Diskursteori

Johnston (1995) skriver hur det finns en länk mellan diskurser och ramar där en analys som inkluderar båda gör analysen mer specifik och systematisk. Vidare förklarar han att det är genom diskursanalys som mentala strukturer är som bäst rekonstruerade; “from the bottom up, from the text to the frame” (Johnston, 1995, s. 219). För att se hur terrorism gestaltas i svensk press genomförs en kritisk diskursanalys i denna studie, som erbjuder en lättförståelig analysmetod vilket ger en möjlighet att undersöka och diskutera gestaltningen i svensk nyhetsrapportering.

Diskursteorin förklarar Winther Jørgensen och Phillips (2000) är en bra grund att basera sin diskursanalys på. En central del av teorin är att sociala fenomen aldrig är färdiga eller absoluta och att betydelse aldrig går att slutgiltigt fastställa. Diskurser

är med andra ord i ständig konflikt med andra diskurser som definierar verkligheten annorlunda. Begreppet diskurs förklarar Berglez (2010) rymmer flera betydelser, där den mest grundläggande definitionen är *språkuttryck* och *samtal* där fokus ligger på social interaktion. Diskurs som begrepp kan också användas för att belysa skillnader mellan institutioners språk, så som till exempel vetenskapen eller medier, och tittar då på makt samt över- och underordning. Winther och Phillips (2000) förklarar vidare hur syftet med diskursanalys inte är att kartlägga verkligheten, utan att undersöka *hur* verkligheten skapas. Diskursteorin utgår således från att vi skapar objektivitet snarare än att det finns en given objektiv social struktur, och att det är analysens uppgift att följa denna skapelseprocess.

Fortsättningsvis menar Berglez (2010) att diskursanalysen kan utföras på alla typer av diskurser, texter och medier. Vad det gäller medier, nyheter i synnerhet, kan redaktörer och journalister ha olika bakgrunder och intressen vilket kan styra och påverka innehållet i nyheterna. Samma sak gäller mottagarna som också har olika erfarenheter och förförståelser som påverkar deras tolkningar av innehållet. Vidare beskriver Berglez (2010) att produktionen handlar om kognition, alltså uppfattande, memoreringar och förståelse. Skaparna av nyheter behöver använda sig av kognitiva scheman som läsaren är införstådda med för att nyheterna ska bli begripliga. Således finns det en ”meningsrelation” mellan producent och konsument där förståelser av verkligheten ständigt bekräftas eller omförhandlas. Genom en analys av meningar, opinioner och värderingar går det att svara på frågor om hur texten är uppbyggd, varför den är uppbyggd på det sättet och hur den skulle kunna vara uppbyggd istället (Berglez, 2010).

En inriktning inom diskursteorin är den kritiska diskursanalysen som kännetecknas för att ha ideologier som teoretiskt fundament. Ideologier inom kritisk diskursanalys kan sammanfattas till en samling idéer som tillsammans bildar en tro eller övertygelse och kan karaktäriseras i form av institutioner och produceras i relationen mellan människor, ritualer och praktiker. En analys av ideologier i nyheter berör både medvetna och omedvetna processer, intresserar sig för dominans- och maktförhållanden i samhället, berör mediernas och journalistikens bevarande av speciella verklighetsuppfattningar, värderingar och traditioner och

visar på hur vi skapar verkligheten och samhället med hjälp av språket (Berglez, 2010).

Van Dijk, en framträdande forskare inom diskursanalys, har själv tagit fram en variant av den kritisk diskursanalysen. Där utgår analysen av nyhetsdiskurser från sociokognitiva makroscheman, eller ”frames”, och delar upp analysen i en makro- och mikronivå (Ekström, 2008). Enligt Van Dijk är syftet med en kritisk diskursanalys att ”analysera hur sociokognitiva strukturer och praktiker inbegriper ideologiska föreställningar” (Ekström, 2008, s 127) som både kan inge stabilitet men som också omedvetet kan innehålla fördomar, diskriminering, orättvisförhållanden och så vidare. Denna studie kommer att utgå från just Van Dijks teoretiska ramverk och analysmetod beskrivet enligt Berglez (2010), vilket presenteras mer ingående under avsnittet ”Metod”.

3.2 Framing Theory

Framing Theory, eller på svenska gestaltningsteorin, används för att förklara de ramar som finns i samhället. För att förtydliga kommer begreppet framing att användas genom ett flertal olika begrepp som hänvisar till teorin - såsom *framing*, *ramar*, *inramning* och *gestaltning*. Teorin i sin helhet kommer ursprungligen från Erving Goffman (1986) som i sin definition menar på att ramar är förekommande var vi än tittar i samhället och att människors tolkning av omvärlden görs genom de primära ramverk som hela tiden existerar runt omkring oss. Primära ramverk kan ses som något som agerar i bakgrunden och som människor är delvis eller helt omedvetna om eftersom saker i verkligheten kan anses vara naturliga eller självklara.

Framing har som teori många olika inriktningar, där denna studie utgår ifrån en som är inriktad på gestaltning inom nyhetsrapportering med syftet att se hur svensk press gestaltar terroråd som inträffat med olika geografiskt avstånd till Sverige. En utav de forskare som har definierat mediernas inramningar av verkligheten är Robert Entman (1993):

“To frame is to select some aspects of a perceived reality and make them more salient in a communicating text in such a way as to promote a particular problem definition, causal interpretation, moral evaluation and/or treatment recommendation for the item described.” (s. 52)

Inom nyhetsjournalistiken innebär detta att producenten bakom en nyhet väljer att belysa eller göra vissa saker mer framträdande i exempelvis texter. Strömbäck (2004) skriver om hur medierna representerar en spegelbild av verkligheten, och att en del av processen att göra vissa saker mer framträdande är medvetna samtidigt som andra är rutiniserade och objektifierade. Ramar i nyhetsrapportering är en effekt av institutionaliserade rutiner som präglar nyhetsproduktionen, där många val inte uppfattas som just val utan som en självklarhet. Sättet att göra någonting mer framträdande inom nyhetsrapporteringen kan leda till att mottagarens uppfattning av en händelse påverkas (Strömbäck, 2004).

Denna teori används som bakgrund med anledning att vissa saker gestaltas på ett mer framträdande sätt, samtidigt som andra försummas i journalistik rörandes rapportering om terrorism. Denna studie kommer därför att använda sig av framing i bemärkelsen av hur gestaltningen ser ut beroende på vilken plats, väst eller öst, nyheten kommer ifrån i relation till Sverige.

3.3 Orientalism

Orientalismen är en förgrening inom den postkoloniala teorin och grundar sig i Frantz Fanons ideér i boken om *Jordens fördömda*, där han skriver om den svarte mannen som den andre och pratar om människans kamp om frigörelse från den koloniala makten i samhället (Fanon, 2007). Postkolonial teori handlar om hur det koloniala tänket fortfarande kan ses existera i vår moderna tid och används främst för att ifrågasätta den koloniala dominansen och effekterna av den kolonialism som varit (Loomba, 2008). Grunden i teorin är att det som är västerländskt är det som ses som normativt och att allt som inte målas upp som västerländskt målas upp som dess motsats, något som Said (2016) tar upp i sin bok *Orientalism* och vilket är den definition som den här studien utgår ifrån.

Said (2016) skriver om hur generaliseringen av ”vi” och ”dom” i Västvärlden kan benämnas på ett sätt där ”vi” representerar västerlänningarna och ”dom” orientalerna. Detta är en historisk indelning som gjorts mellan människor, och som Said (2016) menar fortfarande används idag. Denna uppdelning menar han begränsar mötet mellan olika kulturer, samhällen och traditioner och förklarar hur orientalismen sedan långt tillbaka har förklarat det främmande och delar upp vårt tänkande i en östlig och en västlig del. Said (2016) förklarar vidare hur orientalismen är ett forskningsområde med stort fokus på det geografiska, såväl som det kulturella, språkliga och etniska.

Chaung och Roemer (2014) beskriver ”the Other” och orientalism i sin undersökning av medias rapportering och identifiering av två gärningsmän i USA. De förklarar hur tidigare forskning visat på hur media ofta konstruerar och stereotypiserar en ”other”-identitet, och att orientaliska representationer i media förstärker uppfattningar om det normala och säkra i kontrast till det farliga och utländska (”the Other”), speciellt i nyheter om brott och terrorism. Vidare förklaras att alla som inte uppfattas som medlemmar i den dominanta kulturella ordningen kategoriseras till en ”out-group”, och Chaung och Roemer (2014) förklarar hur massmedier spelar en stor roll i att sprida den dominanta kulturen.

Orientalism blir av relevans för denna undersökning eftersom den syftar till att undersöka skillnader mellan öst och väst i medierapportering och för att den lägger stort fokus på geografiskt avstånd. Eftersom flera studier som tagits del av inför denna studie kommit fram till att orientalism ofta förekommer i medierapportering, och speciellt i rapportering om terrorism, används denna teori som en bakgrund och som motivering av relevans för studien. Dessutom finns det anledning att tro att orientalismen kommer kunna diskuteras i analysen, antingen i form av bekräftelse av tidigare resultat eller som en kontrast till tidigare studier.

3.4 Stereotypisering

Den sista teorin som studien utgår ifrån är stereotypisering. Correa (2010) beskriver i sin studie hur socialpsykologer beskrivit stereotyper som speciella scheman, vilka

organiserar våra uppfattningar om andra grupper som vi definierar som annorlunda än vår egen. Hon förklarar samtidigt att massmedier är en av de kanaler där stereotyper reproduceras och sprids, och att stereotyper fungerar som ett kraftigt framingverktyg. Ylva Brune (2000) förklarar att studier i journalistik tittar på hur etniska och kulturella stereotyper framträder i gestaltningar i rapporteringen. Ofta behöver journalister utgå från välkända symboler och tankemönster för att nyheterna ska kunna både produceras och konsumeras snabbt, samtidigt som innehållet behöver vara enkelt att förstå. Tanken är att nyheterna ska avspegla verkligheten, men genom att vissa röster, bilder och symboler framträder mer än andra skapas en viss mening i rapporteringen (Brune, 2000).

Denna teori blir av relevans för studien eftersom tidigare forskning visat på hur stereotyper kan användas som ett framingverktyg, och för att stereotyper reproduceras och sprids i massmedier som undersökningen bygger på. Genom att denna studie tittar på hur rapporteringen av terroråd gestaltas blir stereotypisering en viktig bakgrund för förståelsen av de teman som hittas i undersökningen.

4 Tidigare forskning

I följande avsnitt presenteras relevant forskning som gjorts inom forskningsområdet. Framförallt utgår undersökningen från en studie som på många sätt liknar denna, av Sarah May Patrick (2014), och som dessutom är den enda funna undersökningen som vi kunnat hitta vilken fokuserar på mediernas inramning med fokus på geografiskt avstånd. Här presenteras även studier som skildrar utländsk nyhetsrapportering och aspekter som avgör rapportering av terrorism. Dessa studier avser rama in det som gjorts tidigare och ligger till grund för att kunna identifiera eventuella brister och luckor i forskningsområdet, med syftet att mynna ut i en meningsfull problemställning till denna undersökning.

4.1 Gestaltning av terrordåd

Patrick (2014) har i sin studie tittat på hur tidningars generella framing-metoder i rapporteringen av terroristattacker varierar baserat på huruvida attacken äger rum i öst eller i väst, och utgår från nyhetsartiklar publicerade i USA, Storbritannien och Spanien. Mer specifikt har Patrick (2014) valt att jämföra två dåd, där det ena genomfördes som tågbombningar i Madrid 2004 och det andra som självmordsbombningar i Bagdad 2009. Dessa två dåd liknar varandra på fyra olika plan – de bestod av flertalet bombningar, de skedde precis innan nationella val, dödsfallen bestod av ungefär 200 personer och de skedde inom loppet av fem år. Patrick (2014) har använt sig av metoden kvantitativ innehållsanalys och analyserar artiklarnas rubriker, ingresser, citat och informationspreferenser (något som avslöjas genom sättet som journalister strukturerar innehållet i artikeln) för att se hur olika framing-verktyg varierar i rapporteringen beroende på var attacken ägde rum.

De resultat Patrick (2014) kommit fram till i undersökningen beskrivs främst i form av fyra fenomen: attacken i Madrid får mer rapportering än den i Bagdad, rubriker och ingresser dramatiserar attacken i Madrid samtidigt som de tonar ner våldet i Bagdad, informationspreferenser drar en koppling mellan terrorism och Irak och valda citat porträtterar den iranska regeringen som svag. Resultatet visar på hur journalister har en tendens att porträttera liknande attacker från olika geografiska platser på olika sätt, trots att nyheter ska vara oberoende och opåverkade. Patrick (2014) fann i sin studie att artiklarna porträtterar liknande fakta i båda fallen, men att presentationsmetoderna skiljer sig åt och att dessa typer av ramverktyg kan bidra till ”islamofobi” och ett ”vi- och domtänkande”.

Papacharissi och Oliveira (2008) har studerat vilka ramar som är framträdande för stora tidningar i USA och Storbritannien när det kommer till rapportering kring terrorism. Undersökningen är en blandning av en kvantitativ och kvalitativ framinganalys och problematiserar hur framing kan leda till att medier, individer och organisationer beskriver andra människors verklighet genom att förstärka vissa fenomen och förminska något annat. USA och Storbritannien är två starka

västerländska militärmakter som agerar som nyckelspelare i Mellanösterns relationer och som också är potentiella måltavlor för terrorattacker. En av Papacharissis och Oliveira (2008) forskningsfrågor handlar därför om vilka ramar som är dominanta i respektive land när det kommer till rapporteringen om terrorism. I resultatet hittades unika ramar för både USA och Storbritannien, där USA valde att fokusera på några specifika händelser samtidigt som Storbritannien applicerade en alltmer global ståndpunkt i att definiera terrorism som ett komplext tillstånd. Det viktigaste resultatet i studien är hur det pekar mot att ramarna är en effekt av det symbiosa förhållandet mellan en politisk agenda och pressen, alltså att det finns ett ömsesidigt förhållande mellan dessa två.

4.2 Vad gör terrordåd till en nyhet?

En ytterligare undersökning har tittat på vilka egenskaper hos terrordåd som leder till att amerikanska nyhetsmedier rapporterar om dem (Sui, Dunaway, Sobek, Abad, Goodman & Saha 2017). De beskriver hur rapportering av terrorism kan vara problematiskt, då allmänheten ska hållas informerad av viktiga frågor och hot samtidigt som uppmärksamheten spelar rakt i terroristgruppernas händer. Sui et al. (2017) har tittat på sex stora Tv-nätverk i USA och har testat sju hypoteser, varav många är av intresse för denna studie. Sammanfattningsvis (av de som upplevs intressanta för studien) hade de formulerat följande hypoteser kring vilka egenskaper som ger större täckning i rapporteringen: stort antal dödsfall (totalt samt döda amerikaner), geografisk närhet till USA, interaktion mellan landet där dådet utförts och USA, dåd utförda av IS/Taliban/Al-Quaida och dåd kapabla till massförstörelse eller som ses som extra hemskt. Sui et al. (2017) fann i sina resultat starkt stöd för alla ovanstående hypoteser och såg sammanfattningsvis att dödsfall, politisk och geografisk närhet till USA, våld samt förstörelse ökar chansen till rapportering av terrordåd.

4.3 Nyhetsrapportering utanför gränserna

Nossek (2004) har i sin studie tittat på hur nyheter presenteras som ”våra” eller ”deras” nyheter när det gäller rapporteringen om händelser som utgörs av politiskt

våld eller terrorism i utländska länder. Studien tittar på om rapporteringen ser annorlunda ut när det kommer till händelser som inträffar utanför ett lands gränser. Forskaren utgår ifrån material som de kallar för ”elit-” eller ”kvalitetspress” i tryckt form där tidningar från tre länder studeras; USA, Storbritannien och Israel. Anledningen till valet av tryckta tidningar i dessa länder är då de har en indirekt nationell koppling till ett flertal händelser och ibland ingen koppling till andra. Rapporteringen kring fyra olika händelser studeras och det som analyseras är händelsen i sig.

Likt denna studie problematiserar de gestaltningen av terrorism och hur journalister agerar som gatekeepers genom att bestämma huruvida något är ”vår” terrorism eller ”deras” terrorism. Nossek (2004) skriver om hur medier och journalister ingår i ett socialt system och det är i detta sociala system som medieorganisationer och journalister verkar. Studien tar upp aspekten av hur geografisk placering kan spela in i definitionen av utländska nyheter beroende på var händelsen utspelar sig eller om det är specifika händelser av en särskild sort som får täckning. Resultatet visar på att det i de studerade tidningarna endast är vissa händelser om politiskt våld och terrorism som blir till utländska nyheter, att rapporteringen skiljer sig mellan länderna och att offret eller måltavlan påverkar rapporteringen.

4.4 Sammanfattning

Efter att ha letat och tagit del av tidigare forskning gjord på området känns denna studie motiverad, då nyhetsrapportering kring terroråd i direkt koppling till geografiskt avstånd verkar vara ett outforskat område. Med tanke på detta är chanserna stora att bidra till ny kunskap eller bekräfta den kunskap som redan finns. Patrick (2014) förklarar i sin studie vikten av att undersöka medias framing-verktyg och deras roll i hur vi uppfattar terroristattacker, för att se uppfattningar av terrorism i stort. Detta är ännu en anledning till att studier av detta slag är viktiga, och vill därför med denna undersökning se om svenska tidningar skiljer på rapporteringen av dåd som sker längre bort jämfört med dåd som sker nära för att kunna diskutera följderna av ett sådant eventuellt fenomen.

Vidare är Nosseks (2004) studie relevant för oss då den tittar på den geografiska platsens betydelse för att något ska få täckning i nyhetsrapporteringen. Samtidigt är resultaten i Suis et al. (2017) samt Papacharissi och Oliveiras (2008) undersökningar viktiga då de presenterar ramverk som används för just terrordåd, vilket stämmer överens med det denna undersökning också vill titta på. Det finns anledning att tro att resultaten i dessa studier kan bidra till analysen i denna studie och är något för att bygga vidare på och diskutera kring. Dessutom fokuserar Sui et al. (2017) på egenskaper som förekommer i gestaltningen av terrordåd som även är intressant att analysera i denna undersökning, och som öppnar upp till diskussion kring eventuella likheter och skillnader i dessa egenskaper.

De största skillnaderna mellan dessa tidigare nämnda studier och denna studie är framförallt att den här studien syftar till att genomföras i en svensk kontext, vilket inte har gjorts tidigare. Dessutom skiljer sig våra metoder åt, då till exempel Patrick (2014) utfört en kvantitativ studie samtidigt som denna studie strävar efter att göra en kvalitativ för att på ett djupare plan kunna studera själva innehållet i texten. Sui et al. (2017) utför vidare sin studie på nyhetsrapportering i Tv i kontrast till denna som planerar att utgå från tidningsartiklar, samtidigt som Papacharissi och Oliveira (2008) utfört en blandning av en kvantitativ och kvalitativ framinganalys när denna studie endast fokuserar på att använda en kvalitativ metod. Utöver Patricks (2014) undersökning har dessutom ingen av de undersökningar vi tagit del av tittat på hur nyhetsmedier gestaltar terrordåd med syfte att jämföra resultatet baserat på geografiskt avstånd. Inte heller har någon fokuserat på specifika dåd i öst respektive väst, vilket denna studie syftar till att göra för att kunna se likheter och skillnader i relation till geografisk närhet.

5 Syfte och forskningsfråga

5.1 Syfte

Syftet med studien är att titta på hur terrordåd gestaltas i Aftonbladets digitala nyhetsrapportering, för att se om det förekommer olikheter mellan gestaltningen på grund av geografiskt avstånd. Avsikten är att undersöka rapporteringen av fyra olika attentat där två skedde i Mellanöstern och de andra två i Västvärlden: bombningen i Manchester den 22 maj 2017, bilbomben i Kabul den 27 januari 2018, explosionerna i Bryssel den 22 mars 2016 och bombattackerna i Bagdad den 3 juli 2016. Tidigare forskning har visat på att hur medier väljer att gestalta händelser kan påverka medborgarnas bild av dessa händelser, samt att medier besitter makten att skapa uppfattningar och reaktioner på händelser i samhället. Med detta som bakgrund utgår denna studie från en svensk kontext, med syftet att få en förståelse för hur en av Sveriges största nyhetstidningar skulle kunna påverka de svenska läsarnas uppfattning av öst och väst i samband med terrorism.

5.2 Forskningsfrågor

Tidigare forskning visar på att gestaltningen av terrordåd kan leda till ett "vi- och domtänkande" och negativ stereotypisering, samt att media kan skapa och vidmakthålla en "ideologi" genom gestaltningen. Med detta som bakgrund har följande forskningsfråga formulerats:

- *Hur gestaltas terrordåden i Manchester, Kabul, Bryssel och Bagdad, i Aftonbladets digitala upplaga?*

Tidigare forskning har visat på att journalister tenderar att porträttera liknande terroristattacker från olika geografiska platser på olika sätt. Med detta som bakgrund har följande forskningsfråga formulerats:

- *Vad finns det för likheter och skillnader beträffande denna gestaltning beroende på huruvida händelsen inträffat i Mellanöstern eller i Västvärlden?*

6 Metod och forskningsetik

I följande avsnitt redogörs det för det empiriska material som studien syftar till att undersöka. Det inleds med ett stycke om varför en kvalitativ ansats är relevant som sedan övergår i urval och material, den procedur som använts samt vidare diskussion kring kritik riktad mot studien. Sist görs också en redogörelse för vilka etiska aspekter forskningen varit tvungen att ta hänsyn till.

6.1 Kvalitativ forskning

Valet av en kvalitativ studie gjordes för att fokusera på hur innehållet presenterades i texten och för att det fanns rum för egna tolkningar (Bryman, 2011). Vidare ansågs det vara lämpligt att använda sig av den kritiska diskursanalysen för att besvara frågor om hur artiklarna är uppbyggda, varför de är uppbyggda på det sättet och hur de istället skulle kunna se ut (Berglez, 2010).

6.2 Urval och avgränsningar

Då studien utgick från digitala nyhetsartiklar var det att föredra en tidning som publicerar mycket av sitt material på webben, där Orvestos (2017) senaste mätning visade på att Aftonbladet klassas till Sveriges största digitala tidning. Med anledning av detta valdes just Aftonbladet, som i och med att den är digital når ut till hela Sveriges befolkning. Vidare användes ett målinriktat urval, som enligt Bryman (2011) är vanligt inom kvalitativ forskning och som innebär att forskaren själv väljer ut sina analysenheter i direkt anslutning till sina forskningsfrågor. Totalt valdes fyra artiklar ut för att kunna göra en jämförelse baserat på geografiskt avstånd, där två då skedde i väst och två i Mellanöstern; Manchester (Dickson & Tronarp, 2017), Kabul (Ahlborg & Westin, 2018), Bryssel (Melin & Sommerstein, 2016) och Bagdad (Nilsson & Thornéus, 2016). Artiklarna hämtades från mediearkivet Retriever och innefattade endast digitala nyhetsartiklar, då det vid en sökning av tryckta artiklar upptäcktes att det fanns för få tillgängliga och artiklar som var möjliga att analysera.

Vidare valdes den första publicerade artikeln för respektive händelse som stämde överens med de förutbestämda kriterierna som valdes ut inför urvalet. De första kriterierna innebar att dådet skulle klassas som ett terrordåd och att det utförts genom en explosion, för att dåden skulle likna varann. Även att dåden skulle ligga nära varandra i tid, för att undvika att den ständigt föränderliga digitala nyhetsrapporteringen hade kunnat se annorlunda ut. Till sist att artikeln skulle vara den senaste uppdaterade upplagan då den digitala uppdateras kontinuerligt, för att få med så mycket information som möjligt.

Formuleringen av studiens kriterier baserades delvis på Strömbäcks (2001) urvalsprinciper som bland annat innefattar att texten ska klassas som en nyhetsartikel, där ledare, insändare, debattartiklar och krönikor valdes bort. Vidare tar han upp hur artikeln ska vara signerad av en journalist, något som också togs hänsyn till. Utöver dessa urvalsprinciper formulerades även egna kriterier på att artikeln inte endast skulle innehålla uppräddad och kortfattad fakta, då det hade inneburit ett saknat djup till analysen. Slutligen ställdes kravet på att artikeln skulle innehålla något form av citat, för att få en bredd till analysen.

Sökningarna efter artiklarna gjordes på dagarna då dåden ägde rum samt dagen efter, för att vissa av dåden skedde på kvällen och den mest intensiva rapporteringen därför ägde rum dagen efter. Vid sökningen på dådet i Bagdad användes sökorden *Bagdad* under kategorin “alla dessa ord” och *Irak, terror, bomb, terrorism, terrordåd, dåd* och *explosion* under kategorin “något av orden” för datumen 3/7–4/7 2016, och fick 9 träffar på Aftonbladet. För Kabul gjordes en sökning på datumen 27/1–28/1 2018 där sökorden *Kabul* under kategorin “alla dessa ord” användes och *terror, bomb, terrorism, terrordåd, dåd* och *explosion* under kategorin “någon av orden” där det blev totalt 7 träffar på Aftonbladet. För dådet i Manchester gjordes en sökning mellan datumen 22/5–23/5 2017 där sökorden *Manchester* under kategorin “alla dessa ord” användes och *terror, bomb, terrorism, terrordåd, dåd* och *explosion* under kategorin “något av orden” där det blev totalt 50 träffar på Aftonbladet.

Det sista valda dådet till analysen är det i Bryssel där sökorden *Bryssel* under kategorin “alla dessa ord” användes och *Tyskland, terror, bomb, terrorism, terrordåd, dåd* och *explosion* under kategorin “något av orden” mellan datumen 22/3–23/3 2016, och fick då 44 träffar för Aftonbladet.

6.3 Procedur

Vid analysen av artiklarna valdes metoden kritisk diskursanalys och de analyssteg som Van Dijk tagit fram, återgivna av Berglez (2010). Den kritiska diskursanalysen användes för att analysera texters makro- och mikrostrukturella nivåer där makronivån är den nivå som utgörs av att studera hur nyheternas hierarki presenteras i texten. En mikrostrukturell nivå studerar artikeln i detalj för att finna de underliggande diskurserna i texten. Analysen bestod av fem steg och såg ut på följande sätt:

- “Redogörelse för rapporteringens huvudsakliga innehåll och kartläggning av de eventuella bilder och faktarutor som kompletterar artikeln
- Nyhetstextens tematiska struktur (makro)
- Nyhetstextens schematiska struktur (makro)
- Mikroorienterad analys av nyhetstexten
- Sociokulturella kontextualiseringar” (Berglez, 2010, s.277)

Punkterna är fristående och representerar olika steg i analysen, men går in i varann och behöver finnas i åtanke i alla steg. Vidare presenteras och redogörs alla steg i analysen enligt den ordning de står i ovan. Det första steget i analysen, *rapporteringens huvudsakliga innehåll*, innefattar att börja närma sig materialet. Här analyserades endast texten i artiklarna och det huvudsakliga temat i artikeln sammanfattades.

Nyhetstextens tematiska struktur på makronivå är det andra steget i analysen där sekundära teman, deras koppling till det huvudsakliga temat och i vilken ordning förekom i artikeln analyserades. *Nyhetstextens schematiska struktur på makronivå* är ett tredje steg av analysen, tätt efterföljt av det tematiska steget på makronivå,

men där fokus istället ligger på att titta på nyhetsdiskursens sociokognitiva berättarkonventioner. Berglez (2010) skriver om ett antal olika kriterier som kan analyseras i texterna som analysen utgick ifrån:

- a) "Vad förmedlas i rubriker och ingress?"
- b) Vilka aktörer förekommer i texten och vad representerar de aktuella aktörerna (en institution, organisation, nationalstat, företag, sig själva etc.)?
- c) Vilken historisk bakgrund till händelserna redogörs det för och utifrån vilka aktörers handlingar/ kommentarer?
- d) Vad för slags resonemang kring konsekvenser och orsaker/ verkan förekommer utifrån särskilda aktörers verbala kommentarer inklusive journalisten själv?
- e) Vem/ vad riktas aktörernas kommentarer till/ mot?
- f) Vem tillåts sammanfatta och/ eller dra de huvudsakliga slutsatserna kring den aktuella händelsen?" (Berglez, 2010, s.279)

Den *mikroorienterade analysen* av artikeln är det steg där den mer omfattande och detaljerade analysen av artiklarna tar vid, där sättet händelsen konstruerades på i texten analyserades. Enligt Berglez (2010) kan detta göras i ett antal olika steg, där det första är att titta på relationen mellan texten som helhet, kallat global koherens, samt dess delar, den lokala koherensen. Vidare undersöktes på vilka sätt nyhetskonsumentens förståelse och förkunskaper om händelsen involverades och på vilka sätt texten innehöll underförstådda eller frånvarande meningar. Även överflödiga eller irrelevanta informationer i texten analyserades utifrån vad som hade kunnat utebli och hur den såg ut, samt vilken stil artiklarna hade och hur detta hade kunnat sett annorlunda ut.

Sociokulturella kontextualiseringar är det femte och sista steget i analysen, och är ett moment som utförs i relation till alla ovanstående steg. Det här steget handlar om att se över övriga analysmoment flera gånger för att se om nyhetsdiskursen, den enskilda texten eller samlingen av nyhetstexter kunde se ut på ett annat sätt. Detta steg kommer diskuteras först i diskussionsavsnittet, och är ett steg som varit ständigt närvarande under alla tidigare steg i analysen.

6.4 Metodkritik

Studien har utgått från en kvalitativ ansats vilket till skillnad från en kvantitativ undersökning inte tillåter generalisering, något som kan diskuteras vara en nackdel. Då den kvalitativa forskningen även är tolkningsinriktad kan detta diskuteras vara en nackdel för studien, eftersom tolkningen kan se annorlunda ut beroende på vilken bakgrund läsaren har (Bryman, 2011). Dock avser denna studie inte att generalisera resultatet till alla svenska nyhetstidningar, utan avser endast att se hur gestaltningen kan se ut i en av Sveriges största kvällstidningar. Samtidigt valdes en kvalitativ ansats för att den tillåter en mer djupgående analys av texten. Vad gäller tolkningen tacklades det genom att artiklarna analyserades och tolkades av båda författarna.

I urvalet hade utöver nyhetsartiklar andra texter kunnat väljas, däribland debattartiklar, vilket hade kunnat ge oss ett rikare och mer nyanserat material. Däremot var det mer motiverat att välja endast nyhetsartiklar då de presenterar händelsen utan en tydlig inriktning eller starka åsikter. Bilder tillhörandes artiklarna valdes samtidigt bort i analysen, vilket hade kunnat ge en tydligare och mer nyanserad uppfattning av gestaltningen för artikeln i helhet. Däremot ansåg vi att en textanalys skulle ge oss tillräckligt med information med den tidsram vi hade, och i vårt fall var det mer intressant att titta på hur saker beskrivs i text.

En annan typ av kritik kan riktas mot valet att välja digitala nyhetsartiklar istället för tryckta, då den digitala artikeln ständigt uppdateras. Som tidigare tagits upp möttes dock detta genom att använda den senaste uppdaterade artikeln om det fanns flera i följd. Ett ytterligare problem var tidningarnas publiceringsdatum, där tre av våra artiklar var publicerade i närmare anslutning till själva dådet än vår fjärde artikel om Manchester, då det blev tvunget att gå längre bak i tiden för att hitta en artikel där dådet bekräftades som ett terrorattentat. Innehållet och uppbyggnaden i denna artikel kunde därmed se annorlunda ut i jämförelse med de övriga, vilket dock motiverades med att det är *hur* journalisten skrev om händelsen som är det intressanta i denna analys och inte innehållet i sig.

6.5 Forskningsetik

Undersökningen har utifrån Vetenskapsrådets forskningsetiska principer och gjort en avvägning av värdet för det förväntade kunskapsstillskottet mot eventuella risker för negativa konsekvenser för berörda deltagare, uppgiftslämnare eller tredje person (Vetenskapsrådet, 2017). Eftersom denna studie utgjordes av en innehållsanalys av nyhetsartiklar och inte inkluderade deltagare eller en tredje part, påverkades den inte i så stor utsträckning av just dessa krav som Vetenskapsrådet ställer på forskningen. Samtidigt bör det påpekas hur de nyhetsartiklar som utgjort vårt insamlade material kan kopplas till specifika publicister eller journalister. Enligt anonymiseringskravet innebär det att ingen ska kunna koppla samman en viss uppgift med en bestämd persons identitet (Vetenskapsrådet, 2002), vilket för denna undersökning dock inte gick att undvika då alla artiklar var signerade av en journalist. Däremot var alla valda artiklar publicerade på Internet och tillgängliga för alla att ta del av, vilket är något som gör anonymiseringskravet mindre relevant i detta fall.

Sammanfattningsvis har denna undersökning genomgående tagit hänsyn till Vetenskapsrådets (2017) definition av vetenskaplig oredighet, som kan innebära övertramp, stöld av andras idéer och data, förfalskning av data och plagiat. Detta är viktigt att ta hänsyn till i all forskning för att undvika orättvisor i forskningssamhället.

7 Resultat och analys

I följande avsnitt presenteras resultatet för det insamlade materialet. Vi har här valt att presentera och analysera alla fyra artiklar efter vårt analyschema, för att ge en så tydlig bild av resultatet som möjligt.

Huvudsakligt tema

I artikeln om Manchester är huvudtemat för artiklarna det inträffade sprängdådet, klassat som en terrorattack utförd av IS, på Ariana Grandes konsert. Mest plats får den konstaterade terrorismen samt polisens jakt på gärningsmannen.

Tonen målar upp en bild av hur hemsk händelsen är och hur det är unga offer som drabbats. Faktan presenteras neutralt, men innehåller många citat som ger en känsla av medmänsklighet och empati.

I Kabul har en kraftig bilbomb detonerat vilket resulterat i 95 dödsoffer, vilket blir artikelns huvudtema. Att så tidigt presentera antalet omkomna tolkar vi görs för att introducera allvaret för läsaren genom att direkt understryka att dödsantalet är högt. Det som får mest plats är själva dådet i sig men även den svenska kopplingen får mycket uppmärksamhet. Detta är något som uttrycks i offer, citat och genom den svenska ambassaden, då dådet ägde rum i ett område med myndighetsbyggnader. Tonen av allvar tillsammans med den svenska vinklingen lyser igenom hela artikelns delar och är ständigt återkommande i texten.

”Fördömer den avskyvärda terroristattacken i Kabul. En feg handling som dödat och skadat många oskyldiga civila. Sympatier med offren och det afghanska folket” – Margot Wallström

För Bryssel handlar artikeln om dubbla explosioner som inträffat på flygplatsen där explosionerna och de konsekvenser som blivit får mycket plats. I rubriken omskrivs händelsen som *dubbla* explosioner, något som vi tolkar görs för att inbegripa allvaret och omfattningen av dådet. Tonen i artikeln är genomgående formell och informativ för både allmänheten och svenskar i och utanför Bryssel. Slutligen handlar dådet i Bagdad om ett bombdåd utfört av IS i centrala Bagdad, där antalet offer som dödades i attentatet får mest plats. Redan i rubriken beskrivs det att det är *många döda*, men det exakta antalet framkommer först senare i texten vilket är minst 95 personer. Detta ger oss en känsla av viljan att förminska allvaret i händelsen genom att endast beskriva det som ”många döda” istället för att skriva ut det höga antalet.

	Manchester	Kabul	Bryssel	Bagdad
Huvudsakligt tema	Det inträffade sprängdådet	Kraftig bilbomb	Dubbla explosioner	Bombdåd av IS
Mest plats	Terrorism, gärningsmannen	Händelsen, svensk kontext	Explosioner, konsekvenser /effekter	Offer
Ton	Hemsk händelse, unga offer, målande citat	Allvarlig händelse, svensk inriktning	Allvarlig händelse, informativ, uppmanande till svenskar	Bakgrundsförklaring till händelsen

Tabell 1. Sammanfattning av huvudsakligt tema, vad som får mest plats och vilken ton som artiklarna präglas av.

Många barn och unga bland offren

I rubriken och ingressen har ett antal olika teman varit framträdande för respektive artikel, och vad det gäller rubriken i Manchester "*Terrorsekten IS tar på sig sprängdådet i Manchester*" framhävs dådet och terrorsekten IS vilket inger en känsla av att hålla någon ansvarig för det som inträffat. I texten för Manchester fann vi nio underteman som kan kopplas samman till huvudtemat, där *terrorism* och *gärningsmannen* presenteras i ingressen. Det konstateras att det rör sig om en terrorattack och vem gärningsmannen kan vara, vilket bekräftas av en auktoritär person, Theresa May. *Offer, IS* samt *platsbeskrivning* och *utförande* i samband med offer är de teman som presenteras först i brödtexten. Det sätt som offren presenteras på anser vi genomsyras av medmänsklighet, samtidigt som det hemska förstärks genom att framhäva att många av offren var barn och unga. IS presenteras som de som tagit på sig dådet. Det sista temat som tas upp i artikeln rör *ytterligare ett bombhot i Manchester* mot ett köpcenter men som inte har någon koppling till det aktuella dådet.

"Det råder nu inget tvivel om att invånarna i Manchester och i hela landet har fallit offer för en kallsinnig terrorattack, en attack som kallt beräknande riktade in sig mot några av de yngsta människorna i vårt samhälle." – Theresa May

Rubriken "*Kraftig bilbomb i Kabul - 95 döda*" tillhörandes dådet i Kabul ger en omfattande och allvarlig känsla. Kort men koncist beskriver den vad det skett, vad

som hänt och hur många som dödats. Totalt i artikeln fann vi sex underteman där *beskrivning av själva dådet*, *platsbeskrivning* och *den svenska vinklingen* tas upp i ingressen och beskrivs på ett målade och beskrivande sätt där dådet förklaras som ännu ett blodigt terrordåd. Att uttryckligen skriva på detta sätt tolkar vi är för att påvisa omfattningen och att terrordåd är vanligt i ett land som i Afghanistan. Den svenska vinklingen tas upp genom att presentera att dådet var riktat mot myndighetsbyggnader, däribland den svenska. Även i denna artikel tas *offer* upp först i brödtexten, följt av den svenska vinklingen och en beskrivning av själva dådet. Här presenteras de döda och skadade endast i form av siffror och hur de inte är svenskar, och får överlag väldigt lite uppmärksamhet. Journalisten väljer alltså att endast fokusera på huruvida svenskar fallit offer för dådet eller inte samtidigt som de som faktiskt drabbats inte presenteras djupare. Det näst sista huvudtemat handlar om *talibanerna* vilka är de som tagit på sig dådet och som beskrivs utfört ett tidigare dåd där majoriteten av offren var från andra länder. Det sista undertemat handlar om *IS*, som beskrivs i en varning där IS planerat attacker i landet på platser där många utlänningar vistas.

“Den svenska ambassaden ligger 400 meter från explosionsplatsen. ’All ambassadpersonal är utom fara. Hur det är med byggnaden kan jag inte uttala mig om nu’, säger Fredrik Nordin vid UD:s presstjänst. Det finns inga rapporter om att svenskar ska ha dödats eller skadats i terrordådet.” –
Journalisten

Rubriken *”Dubbla explosioner på Bryssels flygplats”* ger en tydlig beskrivning och en omfattande bild av vad som inträffat, då det inträffat *två* explosioner på samma plats. I likhet med rubriken för Manchester utelämnas här att skriva något om antalet dödsoffer, utan det beskrivs mer vad det är som inträffat. Denna artikel är längst och har totalt nio underteman där *explosionerna på flygplatsen*, *explosionen i tunnelbanan* och *offer* presenteras i ingressen. Det som är utmärkande för ingressen är att tre personer med auktoritet förekommer redan där, vilket inger en känsla av allvar och trovärdighet. I brödtexten är det *gärningsmän*, *utförande* och återigen *offer* som presenteras först. Antalet offer förekommer tidigt i texten även i denna artikel, vilket vi tolkar till att det är viktigt att fastställa hur många som dödats för att återge omfattningen av händelsen. Ytterligare en aspekt av detta är att det i texten bekräftas hur 15 personer dödats i explosionen i tunnelbanan, men att

obekräftade källor angett att upp till 30 personer kan ha dött i attacken. Vad gäller gärningsmännen beskriver journalisten hur vittnen hört "rop på arabiska", vilket ger en indikation på gärningsmannens nationalitet. Det sista temat som tas upp i texten är *säkerhetsåtgärder utrikes*.

"Den belgiska tidningen Het Laatste Nieuws rapporterar att de två explosionerna föregicks av skottlossning och 'rop på arabiska' och hänvisar till vittnesuppgifter. Senare på förmiddagen har belgisk åklagare bekräftat uppgifter om att det handlar om ett självmordsdåd." – Journalisten

Den fjärde artikeln "*Många döda efter IS-dåd i Bagdad*" redogör likt den om Kabul i rubriken för mängden döda och var dådet inträffat. Händelsen i sig målas inte upp i rubriken, men indirekt kan det göras en koppling till de tidigare dåd som utförts av IS genom att skriva att det handlar om just IS-dåd. I artikeln hittade vi fyra underteman där *offer*, genom att presentera att det är barn som drabbats, och *IS* presenteras i ingressen. I ingressen tolkar vi att valet att förklara vilka det är som drabbats i dådet, och inte endast skriva ut det som människor i allmänhet, grundas i viljan att anspela på läsarens känslor. Även om informationen om dådet är kortfattad i sig känns det här som att journalisten vill förmedla lite empati genom att definiera att de som drabbats är oskyldiga barn.

I brödtexten är det även i detta fall offer som presenteras först följt av *religion*. Under temat religion beskrivs det hur de drabbade handlade inför Ramadan och de stundande festligheterna samt att de som drabbats är shiiter (shiamuslimer). Det sista temat som tas upp är *IS* genom att de tar på sig ansvaret för dådet samt beskrivs i bakgrundshistoria i Irak.

	Manchester	Kabul	Bryssel	Bagdad
Rubriken	“Terrorsekten IS tar på sig sprängdådet i Manchester”	“Kraftig bilbomb i Kabul - 95 döda”	”Dubbla explosioner på Bryssels flygplats”	“Många döda efter IS-dåd i Bagdad”
Ingressen	Terrorattack, gärningsmannen	Ännu ett blodigt terrordåd, plats	Explosioner på flygplatsen, explosionen i tunnelbanan, offer	Offer, IS
Ordningsföljd	Först: offer, IS, platsbeskrivning + utförande. Sist: ytterligare bombhot	Först: offer, den svenska vinklingen, beskrivning av själva dådet. Sist: IS, talibanerna	Först: gärningsmannen, utförande, offer Sist: säkerhetsåtgärder utrikes	Först: offer, religion Sist: IS

Tabell 2. Sammanfattning av vad som står i rubriken, ingressen och vilken ordningsföljd som artiklarnas teman har.

“Med kall beräkning riktades attacken mot några av de yngsta i vårt samhälle”

I artikeln om Manchester är den mest framträdande aktören Storbritanniens premiärminister Theresa May. Totalt för artikeln fann vi sex olika aktörer där majoriteten av aktörerna har någon slags koppling till den eller de som hålls ansvariga för dådet. De uttrycker sig även på något sätt om gärningsmannen, vilket stämmer överens med det huvudsakliga temat för artikeln, som är det utförda sprängdådet på arenan. Samma sak gäller även för Kabul där vi fann sex aktörer. Den mest framträdande och som får mest utrymme är Sveriges utrikesminister Margot Wallström. I denna artikel är det flertalet aktörer som representerar politiska institutioner i Sverige, vilket återigen stärker den svenska vinklingen till rapporteringen.

Händelsen i Bryssel är den artikel som har flest aktörer, totalt 16 stycken, som också är personer främst inom politiska institutioner. Många av de som uttalar sig är likt händelsen i Kabul svenskar, totalt sju av 16 vilket alltså nästan är hälften av aktörerna. En aktör vars tweet citeras är svenska Säpo: *"Säkerhetspolisen följer händelseutvecklingen i Belgien. Terrorhotnivån för Sverige ligger kvar oförändrad på förhöjd nivå."* I den sista artikeln om Bagdad förekommer totalt fem aktörer. Gemensamt för alla aktörer i artikeln är att de befinner sig i Irak. Genomgående för alla fyra artiklar är användandet av auktoritära personer och deras uttalanden. Att journalisten valt att ha med just dessa aktörer tolkar vi beror på viljan att använda sig av trovärdiga källor i rapporteringen av en allvarlig händelse.

	Manchester	Kabul	Bryssel	Bagdad
Aktörer	Personer med auktoritet, gärningsmän	Personer från institution eller regering, gärningsmän	Främst personer med titel och auktoritet	Personer med auktoritet i Irak, Officiella källor, IS

Tabell 3. Sammanfattning av de aktörer som framkommer i artiklarna.

"IS tar på sig skulden"

I samtliga artiklar har vi funnit en historisk bakgrund, där det för Manchester och Kabul är utmärkande lite beskrivet om just detta. I Manchester var det enda som förekom hur IS uppgavs ha placerat ut bomben på arenan i förväg. En anledning till att läsaren inte ges någon mer bakgrund tänker vi kan bero på att det redan presenterats i tidigare artiklar, och att denna syftar till att endast sammanfatta händelsen med fokus på något annat. Artikeln i Kabul har i likhet med Manchester också en vag bakgrund, där läsaren endast får veta är att det inte är första gången Kabul drabbas av ett terrordåd, samtidigt som det ges lite bakgrund till gärningsmännen i form av beskrivningen av ett tidigare utfört dåd.

I artikeln om Bryssel ges en historisk bakgrund till terrordåden i Paris 2015 och hur gärningsmännen har en bakgrund till dessa förövare. Journalisten uppger också bakgrund kring terrorhotnivån i Sverige och en allmän vaksamhet i Europa. Artikeln

som i särklass sticker ut mest gällande den historiska bakgrunden är Bagdad, där större delen av artikeln består av en historisk bakgrund om IS i Irak och hur de förlorat mark, samt vad militären tidigare gjort för att bekämpa IS i landet.

“Det senaste året har IS utfört flera sprängdåd i Irak. Den 11 maj dödades över 100 människor i en serie av bomber i Bagdadområdet. Den irakiske politikern Mowaffak Baqer al-Rubaie säger till Al-Jazeera att IS allt oftare tar till traditionell terrorism i takt med att de förlorar mark i Irak.” – Journalisten

	Manchester	Kabul	Bryssel	Bagdad
Historisk bakgrund	Utplacering av bomb på arenan	Inte första gången Kabul drabbas av terrordåd, tidigare dåd av gärningsmän	Terrordåd i Paris 2015, terrorhotnivå Sverige, vaksamhet i Europa	IS historiska bakgrund, militärens åtgärder tidigare

Tabell 4. Sammanfattning av vilken historisk bakgrund som presenteras i artiklarna.

“Höjd terrorhotnivå - men inte i Sverige”

Artiklarna i sig innehåller olika typer av resonemang kring konsekvenser och orsak/verkan. Manchester tar upp konsekvenser i form av om jakten på de ansvariga för dådet vilket som sagt är det som artikeln i huvudsak handlar om, samt hur regeringen stuttit i krismöte för att sedan bekräfta dådet som en terrorattack. Artikeln om Bryssel tar upp mycket kring vilka säkerhetsåtgärder som åtagits efter dådet, som även innehåller uppmaningar till samhället om hur individer ska agera. Som vi tagit upp tidigare fokuserar denna artikeln främst på åtgärder efter händelsen och inte själva händelsen i sig, något vi tolkar görs för att befolkningen ska känna sig säkra i kampen mot terrorism. I Kabul och Bagdad ser det annorlunda ut, där resonemang kring konsekvenser efter dådet inte beskrivs ingående, då texten inte går in på till exempel krisåtgärder utan då journalisten fokuserar mer på att skriva konkret om vad som har hänt och huruvida svenskar har drabbats, då i Kabul.

Det som tas upp för Bagdad är till större del riktat till befolkningen då det handlar om IS och om varför de agerar på det sätt som de gör, men ingen konsekvens för händelsen i sig tas upp.

	Manchester	Kabul	Bryssel	Bagdad
Konsekvenser	Jakt på de ansvariga, krismöte	-	Säkerhetsåtgärder, uppmaningar	-

Tabell 5. Sammanfattning av de konsekvenser som presenteras efter dåden i artiklarna.

“Fördömer den avskryvda terroristattacken”

I artikeln om dådet i Manchester är kommentarerna riktade mot allmänheten, de som genomförde dådet och till det brittiska folket. Som vi tog upp tidigare är det främst Theresa May som får uttala sig och bekräftar att det rör sig om en terrorattack, kommenterar kring gärningsmannen och som stundtals även riktar kommenterar mot gärningsmännen genom att poängtera vilka sorgliga konsekvenser dådet fått. Att journalisten tagit med så pass många citat från Theresa May tolkar vi är på grund av det nyhållna krismötet där hon varit en nyckelperson, och som är den person som kommit ut med ny information till allmänheten. Det är också hon som tillåts dra de flesta slutsatserna i texten, vilket vi tolkar är för att hon besitter en auktoritet och förmedlar trovärdighet. Journalisten drar också en del slutsatser i texten, som till exempel antalet döda och skadade samt att det rör sig om en självmordsbombare.

”En ensam terrorist utlöste sin bomb nära en av utgångarna till arenan. Han valde medvetet en tid och en plats för att orsaka största möjliga blodbad och för att döda och skada utan urskiljning.” – Theresa May

När det gäller Kabul riktas kommentarerna likt Manchester till allmänheten och de som genomförde dådet men med skillnaden att de riktas till det svenska folket, främst i form av huruvida svenskar kommit till skada eller inte. Kommentarer riktas även till de som drabbats och befinner sig i Kabul. Margot Wallström som får mycket utrymme uttrycker sin sympati för de drabbade och fördömer terrorism, och är även den som tillåts dra de huvudsakliga slutsatserna kring händelsen.

Detta är likt som för dådet i Manchester, med skillnaden att Margot Wallström själv inte har en koppling till Kabul bortsett från det faktum att hon är utrikesminister i Sverige.

För Bryssel är kommentarerna riktade mot allmänheten där det ges en beskrivning av dådet, vilka som utfört det samt vad det är riktat mot. De som tillåts dra slutsatser kring händelsen är främst personer från institutioner och regering, men också en mer mixad blandning av “vanliga” människor på plats. Till sist är de kommentarer som förekommer för artikeln i Bagdad riktade till allmänheten, både individer i Bagdad men också till svenskar.

	Manchester	Kabul	Bryssel	Bagdad
Kommentarer	Allmänheten, de ansvariga, brittiska folket	Allmänheten, de ansvariga, svenska folket, de i Kabul	Allmänheten	Allmänheten (i Bagdad + svenskar)
Slutsatser	Storbritanniens premiärminister, journalisten	Personer från institution eller regering	Personer från institutioner och regering	“Officiella källor”, Nyhetsbyrå, Inrikesdepartement, Reuters, IS

Tabell 6. Sammanfattning av till vad/vilka som aktörernas kommentarer är riktade mot, samt vilka som får dra de huvudsakliga slutsatserna i artiklarna.

Säkerhetsåtgärder i Sverige

Vad gäller koherensen i artikeln om Manchester är den enda delen vi hittar som inte har någon direkt koppling till huvudtemat stycket om den gripna mannen, misstänkt för bombhot vid ett köpcentrum i Manchester. Detta eftersom det inte har med själva dådet att göra. Anledningen till att journalisten ändå väljer att ha med den informationen tolkar vi kan vara för att den liknar dådet på arenan, och för att journalisten vill förmedla att det finns ytterligare hot i samma område.

I artikeln som handlar om Kabul anser vi att de delar i texten som handlar om den svenska ambassaden inte har någon direkt koppling till den globala koherensen, och får väldigt mycket plats i relation till det som presenteras i till exempel rubriken. IS har inte heller någon direkt koppling till attentatet, då de står utanför det som skett och inte tillhör de som utfört dådet. Vidare har inte talibanernas tidigare dåd någon direkt koppling till detta dåd, även om det kan dras en koppling till att det är samma gärningsmän i båda dessa fall. Att journalisten skriver om talibanerna och IS på det

här sättet tolkar vi kan bero på att de vill göra en koppling till terrorism i landet och ge någon slags förklaring även om det inte har med just det här dådet att göra. Samtidigt tas båda dessa aspekter upp i samband med att offren är utlänningar, vilket vi också tror är en anledning till att de tas upp i texten då journalisten kanske vill belysa hotet mot de som inte är invånare och befinner sig i landet. Genom att framhäva detta anser vi att journalisten återigen förminskar invånarna i Afghanistan, genom att rikta uppmärksamheten mot utländska offer och inte skriva alls om hur invånarna i landet i sig drabbats av terrorismen.

“Under lördagsmorgonen gick myndigheter ut med en varning att terrorgruppen IS, som legat bakom flera attacker i staden senaste månaderna, planerade fler attacker mot affärer och hotell där många utlänningar vistas.” – Journalisten

För artikeln om Bryssel anser vi att undertemat *explosionen i tunnelbanan* är otydlig, då artikeln endast tycks handla om explosionerna på flygplatsen då det är det enda som nämns i rubriken och det som får mest plats i resten av artikeln. *Säkerhetsåtgärder i Sverige* har inte heller så mycket med attentatet att göra och hade kunnat utelämnas med tanke på att det inte förklarar dådet på flygplatsen närmre, däremot finns det en förståelse till varför det tas upp då attentatet inträffat i Europa och inte så långt från Sverige. För Bagdad hittar vi inget undertema som vi inte anser passar den globala koherensen då det förekommer ganska få teman och för att alla dessa känns relevanta för huvudtemat.

	Manchester	Kabul	Bryssel	Bagdad
Koherensen	Dålig koppling: gripen man för bombhot	Dålig koppling: svenska ambassaden, IS, talibanernas tidigare dåd	Dålig koppling: explosioner i tunnelbanan, säkerhetsåtgärder Sverige	-

Tabell 7. Sammanfattning av den globala och lokala koherensen i artiklarna.

Saknad beskrivelse av gärningsmän

Nyhetskonsumentens förståelse och förkunskaper om händelsen i Manchester går dels att koppla till IS, då det enda som beskrivs i texten är att de är en terrorsekt men någon mer information ges inte till läsaren. Inte heller i artikeln om Kabul beskrivs de som tagit på sig dådet närmare, då läsaren inte får veta vad talibangrupper är för något, vad gruppen har för koppling till terrorism eller vad de har för status i landet. I texten står det även att *“Kabul har drabbats av ännu ett blodigt terrordåd”*, vilket indikerar på att det inte är första gången det händer i Kabul och som troligtvis inte alla läsare är insatta i. Journalisten ger med andra ord inte läsaren någon information om i vilken utsträckning staden drabbas av terrorism, bara att den gör det.

För dådet i Bryssel förutsätter journalisten att läsaren vet vad katastrofåtgärder innebär, samtidigt som det beskrivs hur terrorhotnivån höjs utan att det förklaras vad det betyder eller vad nivån låg på innan. Dessutom förutsätter texten även i denna artikel att läsaren vet vilka IS är då det inte förklaras närmare. I artikeln om Bagdad förutsätter texten en viss förkunskap hos läsaren om vad shiiter är, något vi själva fick söka upp och förstod var shiamuslimar. Genomgående för alla artiklar är att begreppet terrordåd eller terrorattentat inte definieras eller vad det är som avgör huruvida en händelse kan klassas som det.

	Manchester	Kabul	Bryssel	Bagdad
Förståelse & förkunskaper	IS	Talibangrupper, ännu ett terrordåd	Katastrofåtgärder, terrorhotnivå, IS	Religion, dom olika explosionerna i Bagdad

Tabell 8. Sammanfattning av vad som kräver en förförståelse och förkunskaper hos läsarna i artiklarna.

”Sympatier med offren och det afghanska folket”

Det enda som gäller underförstådda meningar i texten om Manchester är vad al-Amaq är för något och hur deras koppling ser ut till IS, förutom att det är ett propagandorgan. För Kabul hittar vi underförstådda meningar i texten där författaren skriver om att dådet skett vid myndighetsbyggnader, däribland ambassader, vilket kan indikera på att dådet ägt rum i ett ”viktigt” område med

människor från många olika nationaliteter. Att det är ett *blodigt* terrordåd tolkar vi indikerar på att händelsen är allvarlig och omfattande, och Margot Wallströms citat ”...*Sympatier med offren och det afghanska folket.*” anser vi underförstått delar in svenskar och afghaner i varsitt fack. Detta är något som genomsyras i hela artikeln då det ligger mycket fokus på ”våra egna” svenskar och huruvida svenskar drabbats i dådet.

Vad gäller underförstådda meningar i artikeln om Bryssel beskrivs gärningsmännens ”rop på arabiska” samt att de rört sig i samma kretsar som de som genomfört attentaten i Paris 2015. Att journalisten väljer att skriva ut ”rop på arabiska” i samband med självmordsattentatet anser vi leder till att läsaren själv kan dra egna slutsatser kring gärningsmännens nationalitet utan att det står ordagrant i texten. Artikeln om Bagdad innehåller flertalet underförstådda eller frånvarande meningar som läsaren själv får fylla i. Först och främst beskrivs det hur det skett två explosioner men att IS endast tagit på sig den ena, samtidigt som det andra blir hängandes i luften. Att journalisten skriver om festligheter och Ramadan gör att läsaren själv får göra kopplingen till att offren har en relation till religionen islam. – *“De allra flesta dödades i den första explosionen som drabbade stadsdelen Karada, där många handlade inför de kommande festligheterna som avslutar Ramadan.”* Genom att skriva på det här sättet hintar journalisten om att offren tillhörde en viss religion och nationalitet utan att direkt skriva ut det, vilket spelar på läsarens förkunskaper och underförstådda meningar. Att det vidare förklaras hur de drabbade handlade inför festligheter för att fira en religion som inte tillhör den vanligaste i Sverige tolkar vi kan ge en känsla av att det finns ett avstånd mellan oss här i Sverige och i Irak. Vidare beskrivs explosionen vid marknaden dödade en handfull personer och att av 125 döda är många barn. Även om läsaren inte får någon information om omfattningen av detta, ger det ändå känslan av att dådet drabbat främst oskyldiga. Att dödssiffran kommer att stiga snabbt är också en indikation på allvaret i händelsen.

	Manchester	Kabul	Bryssel	Bagdad
Underförstådda meningar	Propagandaorgan al-Amaq	Skett i ett "viktigt" område, "blodigt", "våra egna" svenskar	"Rop på arabiska", Paris 2015	Två explosioner, Ramadan, "handfull", många omkomna är barn

Tabell 9. Sammanfattning av underförstådda meningar i artiklarna.

Citat för att förstärka trovärdigheten

Vad det gäller stilen på artikeln om Manchester använder journalisten mycket citat som beskriver händelsen och budskapet för artikeln, samtidigt som artikelns stycken byggs upp med slagkraftiga ord och meningsuppbyggnader. Något som vi anser kunde beskrivits på ett annat sätt är det som rör gärningsmannen och att det blir skevt att redan i ingressen lägga så stort fokus på att gärningsmannen är identifierad utan att läsaren faktiskt får ut något av den informationen, eftersom det uppges att polisen inte ännu kan gå ut med vem denne personen är.

Stilen på artikeln om Kabul är överlag målande och informativ och vi får en känsla av att journalisten försöker få in lite humanitet och allvarlighet i texten genom att använda målande ord som "blodigt" och "kritiskt". Vi tolkar det samtidigt som att journalisten vill förstärka trovärdigheten och öka humaniteten genom att använda mycket citat. Irrelevant information som hade kunnat utebli är stycket om IS och talibanernas tidigare dåd, då de inte har någon tydlig koppling till det aktuella dådet. Samtidigt anser vi att det är irrelevant att det är så stort fokus på svenskar och det svenska perspektivet, samt att Margot Wallström citeras så pass mycket istället för att en lokal aktör på plats får komma till tals. Att den svenska kontexten får så stor plats genom hela artikeln anser vi gör att landet där det inträffat och dess invånare direkt blir mindre viktiga i relation till de svenskar som befunnit sig på området. Detta blir extra påtagligt då det i texten framgår hur inga svenskar verkar ha drabbats i dådet men att 95 andra har dödats och minst 150 skadats.

Avslutningsvis används ord som *ännu* ett blodigt terrordåd och en *fullastad* bil som förstärker allvaret i händelsen samt att begreppet ”utlänningar” hade kunnat omformulerats, då syftet med ordet eller huruvida det syftar till utländska medborgare, turister och så vidare inte framgår.

“Kabul har drabbats av ännu ett blodigt terrordåd. En ambulans fullastad med sprängmedel detonerade i ett område där myndighetsbyggnader och många utländska ambassader, däribland den svenska, finns. Minst 95 har dödats enligt lokala myndigheter, 150 har skadats och dödssiffran väntas stiga.” – Journalisten

För stilen på texten om Bryssel används återigen mycket citat kring åtgärder och händelser. Varje stycke börjar med en beskrivning av vad det är som hänt och målar därmed upp en bild av hur händelsen såg ut. En del av den information som tas upp i artikeln känns irrelevant för temat, bland annat stycket om hur 30 människor omkommit enligt obekräftade källor. Att ta upp bekräftade gentemot obekräftade uppgifter anser vi ger en bild av att journalisten vill förstärka omfattningen av händelsen genom att beskriva att antalet döda möjligen kan vara ännu större, trots att det känns onödigt att nämna något som anses som obekräftade uppgifter. När det gäller orden som används i texten hade ”rop på arabiska” kunnat bytas ut då det beskriver gärningsmännens nationalitet utan att egentligen påtala något om den.

“Bryssels flygplats, Centralstationen och samtliga tunnelbanestationer i staden stängdes under dagen. Terrorhotnivån i Belgien har höjts till max. Flygplatser i Europa och USA har höjt säkerheten efter dåden, och Frankrike har skärpt bevakningen av gränsen mot Belgien.” – Journalisten

Stilen på texten om Bagdad är målande för vilka som drabbats samt förklarande och faktabaserad kring vilka som utfört dådet och varför. Ordet ”handfull” är ett ord som vi noterade istället hade kunnat bytas ut till det mer exakta antalet, då vi anser att ordet handfull avhumaniserar händelsen en aning. Vissa av de ord som används, till exempel ”familjer” och ”unga” anser vi har syftet att förstärka allvaret händelsen. Att offren handlade inför festligheterna Ramadan tycker vi målar upp en bild av glada människor vilket drastiskt förändrades, samtidigt som den ena attacken beskrivs som dödligare än den andra och förstärker omfattningen av attacken. För Bagdad hittade vi inga delar som kändes irrelevanta.

	Manchester	Kabul	Bryssel	Bagdad
Stil	Många förklarande och målande citat, slagkraftig meningsuppbyggnad	Målande, informativ, inte så mycket fakta. Förmedlar humanitet genom målande ord, mycket citat	Citat kring åtgärder och händelser, målande beskrivning i början på varje stycke	Målande för de som drabbas, förklarande/fakta baserad kring de som utfört dådet, "handfull"
Irrelevant information	Presentera gärningsman i ingressen	IS, talibanernas tidigare dåd, svenskt perspektiv, Margot Wallströms plats	Att ta upp obekräftade uppgifter om antalet döda	-

Tabell 10. Sammanfattning av vilken stil som artiklarna har samt irrelevant information i texterna.

8 Sammanfattning och diskussion

Under detta avsnitt presenterar vi hur vårt resultat kan kopplas till vår frågeställning och teori, samtidigt som vi jämför likheter och olikheter med tidigare forskning. Det är under detta stycke som steg fem i analysmodellen diskuteras, då vi kommer gå in på de ideologier/teoretiska utgångspunkter som vi funnit i analysen. Vi kommer här även ge förslag till vidare forskning. Vi vill förtydliga att vi inte har som avsikt att avgöra vilken gestaltning som är rätt eller fel, utan vill endast belysa de likheter och skillnader som finns i gestaltningen mellan öst och väst.

8.1 Likheter och skillnader i gestaltningen

Med utgångspunkt i diskursteorin (Berglez, 2010) har vi hittat att sättet som Aftonbladet gestaltar terrordåd, i öst respektive väst, har en ideologisk koppling och skulle kunna bidra till att förstärka diskurser i samhället.

Nedan har vi sammanställt olika teman som vi funnit i anslutning till våra frågeställningar: *"Hur gestaltas terrorådnen i Manchester, Kabul, Bryssel och Bagdad, i Aftonbladets digitala upplaga?"* och *"Vad finns det för likheter och skillnader beträffande denna gestaltning beroende på huruvida händelsen inträffat i Mellanöstern eller i Västvärlden?"*

Rubriker

En tydlig och framträdande skillnad mellan artiklarna för dåden i öst och väst är rubrikerna, som i öst beskriver både offer i form av siffror eller som "många döda" samtidigt som händelsen återges. Som vi skrev tidigare anser vi att sättet att skriva ut "många döda" istället för antalet lite förminska allvaret. Dock så utelämnas information i väst om offer först till ingress och brödtext. Att använda denna typ av textuella uttryck i rubriken för öst skulle kunna ha anledningen att journalisten vill locka till sig läsare, och inte anser det vara tillräckligt att endast beskriva händelsen för att få uppmärksamhet. Patrick (2014) skriver i sin studie om hur rubriken har en tendens att dramatisera händelser, vilket i så fall stämmer bra överens med rubrikerna för öst. Att bara nämna vilken plats dådet ägt rum på för dåden i väst anser vi gör att rubrikerna blir slagkraftiga i sig, då det ligger nära Sverige geografiskt och för att terroråd enligt statistik från Schulman (2017) i större utsträckning inträffar i öst än i väst. Att journalisten textuellt framhäver offer och händelse tidigt kan vara en effekt av institutionaliserade rutiner i nyhetsproduktionen, där händelser i öst anses behövas gestaltas på ett visst sätt för att påverka mottagarens uppfattning om händelsen.

Offren

En likhet mellan öst och väst är att offer presenteras först i alla artiklar, antagligen för att direkt återge omfattningen av händelsen. Alla våra analyserade artiklar är uppbyggda på ett sätt där temat "offer" framställs som viktigt, eftersom det presenteras så tidigt i texten. Detta tyder på att det gjorts en värdering, vilket kanske är en tradition inom nyhetsjournalistiken där det finns en medvetenhet om att värdera offer högt för denna typ av nyheter. Likheten i sig tolkar vi speglar ett maktförhållande som genomgående genom diskurser i samhället tyder på att det är

den typen av information som behöver framgå i en gestaltning av terrordåd, då det värderas högt av läsarna att få reda på allvaret och hur händelsen drabbat människor.

Dock hittade vi en del skillnader mellan öst och väst gällandes offer, där den första blir som mest tydlig i artikeln om Bagdad. Där beskriver journalisten hur offren till dådet handlade inför Ramadan och var shiamuslimer. I väst däremot skriver journalisten ingenting om offrens koppling till religion, vilket får en central roll i artikeln om Bagdad. Det fokus som ligger på offrens koppling till religion anser vi helt hade kunnat utelämnas, då det direkt leder in läsaren till att dra en koppling mellan terrorism och islam och som vi anser vi ökar avståndet mellan Sverige och Irak. Detta skulle kunna vara en beskrivning förekommande i ett postkolonialt samhälle. Offren i artiklarna beskrivs utifrån deras kultur istället för som endast människor, vilket kan tolkas som ett sätt att separera ”vi” och ”dom”. För Kabul blir offer också utmärkande i den mån att journalisten fokuserar på hur offren i Kabul inte var svenska invånare samt att tidigare dåd drabbat utländska offer, som vi beskriver tidigare också kan leda till ett typ av andrande.

Aktörer

Gemensamt för dåden i väst respektive öst är att det i alla artiklar presenteras aktörer med någon form av auktoritet eller titel. I Bryssel är det dessutom många svenskar som uttalar sig, vilket vi tolkar är på grund av att Bryssel ligger så pass nära Sverige och att svenska invånare kan komma att ifrågasätta sin egen säkerhet. Däremot känns det inte lika logiskt att så många svenskar får kommentera i dådet för Kabul, istället för en lokal aktör som för Manchester där premiärminister Theresa May får mest plats. Att dessa röster får framträda mer än andra i texterna skapar en viss mening i rapporteringen (Brune, 2000), då rapporteringen blir ganska ensidig när främst auktoritära personer får plats istället för till exempel vittnen. Att svenskar får komma till tals i högre utsträckning än lokala aktörer anser vi bidrar vi ett ”vi- och domtänkande”, där svenska röster anses vara viktigare än lokala.

Konsekvenser

I väst kunde vi vidare se att återgivelse och beskrivningar av vilka åtgärder som vidtagits efter händelserna fick stor plats, ett mönster som vi inte kunde urskilja i

artiklarna för öst. I och med detta fenomen fick vi känslan av att det viktigaste för rapporteringen om dåden i öst var att berätta *att* det hänt, och inte vad det ledde till. Denna typ av gestaltning skulle kunna påverka mottagarens uppfattning av texten, genom att det i väst lyfts samtidigt som det helt utelämnas i öst. I Bryssel får säkerhetsåtgärder i Sverige även mycket plats, där vi tolkar att både geografiskt och kulturellt avstånd spelar in eftersom geografisk närhet och interaktion mellan länderna ökar chanserna till rapportering (Sui. et al, 2017), i det här fallet kring säkerhet. Då vi inte kunde urskilja något liknande mönster i rapporteringen för öst tolkar vi att denna typ av gestaltning skulle kunna bidra till att hur västvärlden bekämpar terrorismen anses vara av mer vikt. Detta i jämförelse med öst som lever i ett samhälle där dessa händelser förekommer mer ofta, men där det finns en förståelse från vår sida att det är svårt att få tag på information i öst än i väst, då det geografiskt sätt ligger längre bort.

Historisk bakgrund

Något vi kunde se i artiklarna om dåden i öst var ett större fokus på en historisk bakgrund till framför allt terrorism, speciellt för dådet i Bagdad. Detta är något som i väst inte alls fick lika stor täckning. Denna typ av bakgrund som handlar om IS och talibanerna stämmer överens med resultatet från Nosseks (2004) studie, där främst händelser om politiskt våld och terrorism får täckning. Att på detta sätt välja förstärka denna bilden av terrorism i öst skulle kunna bidra till att stärka uppfattningar om det farliga och utländska, till skillnad från i väst där detta fokus kan bidra till att förstärka bilden av ett normalt och säkert samhälle. En sådan förstärkning skulle kunna bidra till att förstärka en stereotypisk och orientalisk bild av Mellanöstern. Vi tolkar nämligen att dessa typer av attacker på ett sätt normaliseras i Mellanöstern och gör en skillnad på väst och öst, då denna typ av rapportering inte förekommer i artiklarna om Manchester och Bryssel. Samtidigt behöver journalisten använda sig av kognitiva scheman som läsaren är införstådd med för att nyheterna ska bli begripliga (Berglez, 2010), där vi anser att den historiska bakgrunden har en stor roll i dessa artiklar.

Att dåden i väst till stor del saknar detta anser vi kan bidra till att läsaren inte får den information som kanske behövs för att förstå helheten, och att en viktig del utelämnas i rapporteringen.

Gärningsmännen

I artiklarna från öst presenteras gärningsmännen IS och talibangruppen tillsammans med en historisk bakgrund vilket skiljer sig från gestaltningen i väst, där journalisterna är mer försiktiga i sina antaganden kring händelsen och vem som ligger bakom. Tidigare forskning har visat på att händelser som innefattar IS/Talibaner/Al-Quaida får större täckning i rapporteringen (Sui et al., 2017), vilket kan ses vara en likhet med våra artiklar från öst. Gärningsmännens koppling blir extra tydligt för dådet i Bryssel, där det mest utmärkande är stycket som handlar om gärningsmännens ”rop på arabiska” eftersom det spelar på läsarens förutfattade meningar. Här anser vi att journalisten gör anspråk på en stereotypisk ideologi genom att anspela på de kända tankemönster som läsaren har kring terrorism genom att använda sig av ord som beskriver detta (Brune, 2000). Detta skulle även likt resultaten i Patricks (2014) studie kunna leda till ”islamofobi”, och passar in på sättet som media likställer islam och muslimer med terrorism. Detta eftersom journalisten skriver på ett sätt som antyder att gärningsmännen tillhör en viss nationalitet där islam är stort och där terrorismen är vanligt förekommande. Att göra denna typ av försiktiga antagande från journalistens sida kan på så sätt bidra till att förstärka gränsdragningen mellan “vi och dom” diskursen, genom att anspela på saker som är kopplat till ett språk som talas främst i öst.

Stilen

Både artiklarna för öst och väst har en målande stil, där artiklarna i väst har mycket citat och slagkraftiga meningsuppbyggnader, och i artiklarna för öst används speciella ord såsom “blodigt” och “kritiskt”. Att använda sig av denna typ av målande ord görs antagligen för att förmedla en hemska kring det inträffade, vilket vi inte anser är konstigt då terrordåd såklart är hemska i sig. Sättet att framhäva någonting i texter påverka hur mottagaren uppfattar en viss händelse, vilket vi i det här fallet tolkar är ett medvetet val från journalisternas sida som aktivt förstärker förödelsen efter dåden. Med hjälp av språket kan journalisterna skapa en

verklighet (Berglez, 2010), vilket gjorts i dessa artiklar ur det perspektivet att orden och meningsuppbyggnaderna som används i texterna förmedlar en viss känsla och uppfattning som bidrar till en tydligare bild av terrordådets händelseförlopp.

8.2 Sammanfattning

Vi har i vår undersökning hittat både likheter och skillnader i rapporteringen, men främst skillnader som är fler till antalet och mer utmärkande. De skillnader som kunnat utläsas mellan artiklarna för öst och väst visar på att gestaltningen av terrordåd i Aftonbladet skiljer sig åt baserat på geografiskt avstånd. Detta har vi funnit genom att titta på de ideologiska processerna, främst orientalism, stereotypisering och diskurser, men även genom framing. Vi är dock medvetna om att genomförandet av denna typ av studie och diskussion i sig kan bidra till att vi själva gör en uppdelning av “vi och dom”, genom att vi gör kopplingar till bland annat orientalismen. Samtidigt har vi likt Patrick (2014) också funnit tecken i gestaltningen som tyder på att det finns skillnader i presentationsmetoderna mellan öst och väst, där dessa ramverktyg skulle kunna bidra till att förstärka uppfattningarna kring “islamofobi” och ett “vi- och dom tänkande” som är viktiga att belysa. Dessa aspekter skulle även kunna bidra till att förstärka och vidmakthålla stereotypiska bilder av Västvärlden och Mellanöstern samt de människor som befinner sig på respektive plats. Medierna är en av de aktörer som besitter makten att förstärka och reproducera en “vi och dom”-diskurs, där vår studie visar på att det finns tendenser för en uppdelning där “vi” representerar den västerländska delen och “dom” öst. Detta motsvarar det som Said (2016) beskriver, nämligen om hur dessa tankar fortfarande i det postkoloniala samhället är djupt rotade, och skulle så även kunna vara i ett av Sveriges största digitala nyhetsmedier, Aftonbladet.

8.3 Vidare forskning

Med tanke på den tidsram och de resurser vi haft inför denna studie valde vi att endast fokusera på en svensk nyhetstidnings digitala upplaga och texten i artiklarna. Vidare studier skulle kunna utveckla till att undersöka fler tidningar, tryckta som digitala eller andra typer av medier för att bredda eller hitta ytterligare vinklingar för

att studera gestaltningen av terrordåd i medier. En utveckling till denna studie skulle även kunna vara att kombinera både en bildanalys med en textanalys för att täcka hela innehållet i artikeln. Att även, till skillnad från denna studie, bredda till att undersöka dags- kontra kvällspress hade kunnat ge en intressant vinkling. Fortsättningsvis hade en kvantitativ studie, genom att studera förekomsten av något i texten, varit intressant som fördjupning i samband med en kvalitativ analys. Även om denna studie utgått ifrån perspektivet att jämföra gestaltningen i öst och väst hade en vidare studie kunnat välja att enbart fokusera på endera, och då titta på hur gestaltningen ser ut för till exempel bara mellanöstern i Aftonbladet.

9 Referenser

Böcker

Berglez, P. (2010). Kritisk diskursanalys. I Ekström, M. & Larsson, L (Red.), *Metoder i kommunikationsvetenskap* (s. 265-288). Lund: Studentlitteratur.

Brune, Y. (2000). *Stereotyper i förvandling: svensk nyhetsjournalistik om invandrare och flyktingar*. Stockholm: Utrikesdep., Regeringskansliet.

Bryman, A. (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Malmö: Liber.

Ekström, M. (red.) (2008). *Mediernas språk*. Malmö: Liber.

Fanon, F. (2007). *Jordens fördömda*. Stockholm: Leopard.

Goffman, E. (1986). *Frame analysis: an essay on the organization of experience*. Boston: Northeastern Univ. Press.

Hafez, K. (2007). *The myth of media globalization*. Cambridge: Polity.

Johnston, H. (1995). A Methodology for Frame Analysis: From Discourse to Cognitive Schemata. In H. Johnston & B. Klandermans (Red.), *Social Movements and Culture* (s. 217-246). London: UCL Press.

Karlsson, M. & Strömbäck, J. (red.) (2015). *Handbok i journalistikforskning*. (1. uppl.) Lund: Studentlitteratur.

Loomba, A. (2008). *Kolonialism/Postkolonialism: en introduktion till ett forskningsfält*. Stockholm: Tankekraft.

Said, E. (2016). *Orientalism*. Stockholm: Ordfront.

Strömbäck, J. (2004). *Den medialiserade demokratin: om journalistikens ideal, verklighet och makt*. Stockholm: SNS förl.

Weibull, L. & Wadbring, I. (2014). *Massmedier: nya villkor för press, radio och tv i det digitala medielandskapet*. Stockholm: Ekerlid.

Winther Jørgensen, M. & Phillips, L. (2000). *Diskursanalys som teori och metod*. Lund: Studentlitteratur.

Doktorsavhandlingar

Strömbäck, J. (2001). *Gäster hos verkligheten: en studie av journalistik, demokrati och politisk misstro*. Diss. Stockholm : Univ., 2001. Eslöv.

Lagar och författningar

Svensk författningssamling (SFS 2003:148 2 §). Hämtad från https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-2003148-om-straft-for-terroristbrott_sfs-2003-148

Nyhetspublicerade artiklar

Ahlborg, K. & Westin, A. (2018). Kraftig bilbomb i Kabul – 95 döda. *Aftonbladet*. Hämtad 2018-04-19 från <https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/a2Wmr4/kraftig-explosion-i-myndighetskvarter-i-kabul>

Dickson, M.M., Hårdh, S., & Stenquist, V. (2017). 22 döda vid misstänkt terrordåd på konsert. *Aftonbladet*. Hämtad 2018-04-09 från <https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/K549X/22-doda-vid-misstankt-terroredad-pa-konsert>

Hansson, M. (2016). Experterna: Då räknas det som terrorism. *Metro*. Hämtad 2018-04-05 från <https://www.metro.se/artikel/experterna-d%C3%A5-r%C3%A4knas-det-som-terrorism-xr>

Magnusson, Ö. (2016). Fem länder värst drabbade av terror. *SVT Nyheter*. Hämtad 2018-04-05 från <https://www.svt.se/nyheter/utrikes/fem-lander-varst-drabbade-av-terror>

Nilsson, C. (2016). Landssorg efter terrordåd i Irak. *Aftonbladet*. Hämtad 2018-04-09 från <https://www.aftonbladet.se/nyheter/article23112895.ab>

Nordström, I. & Micic, M. (2016). Minst 34 döda i attackerna i Bryssel i dag. *Aftonbladet*. Hämtad 2018-04-19

Schulman, M. (2017). Knappt 35 000 terrordöda i världen i fjol - mindre än en procent av dem i Västeuropa. *Yle Nyheter*. Hämtad 2018-04-09 från <https://svenska.yle.fi/artikel/2017/08/24/knappt-35-000-terroreda-i-varlden-i-fjol-mindre-an-en-procent-av-dem-i>

Rapporter

Orvesto. (2017). *Räckviddsrapport - ORVESTO Konsument 2017 Helår*. Stockholm: Kantar Sifo

Vetenskapsrådet. (2017). *God forskningssed*. Stockholm: Vetenskapsrådet.

Vetenskapsrådet (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet.

Vetenskapliga artiklar

Chaung, A., & Roemer, R.C. (2014). Shifting Signifiers of Otherness: The 2002 “DC Snipers” in the U.S. Press. *Communication, Culture & Critique*, 7(4), 541-556. doi: 10.1111/cccr.12066

Correa, T. (2010). Framing Latinas: Hispanic women through the lenses of Spanish-language and English-language news media. *Journalism*, 11(4), 425-443. doi: 10.1111/cccr.12066

Entman, R. (1993). Framing: Toward Clarification of a Fractured Paradigm. *Journal of Communication*, 43(4). doi: 0021-9916/93/\$5.00

Nossek, H. (2004). Our news and their news: The role of national identity in the coverage of foreign news. *Journalism*, 5(3), 343-368. doi: 10.1177/1464884904044941

Papacharissi, Z., & Oliveira, M.F. (2008). News Frames Terrorism: A Comparative Analysis of Frames Employed in Terrorism Coverage in U.S. and U.K. Newspapers. *The international Journal of Press/Politics*, 13(1), 52-74. doi: 10.1177/1940161207312676

Patrick, S.M. (2014). Framing terrorism: geography-based media coverage variations of the 2004 commuter train bombings in Madrid and the 2009 twin suicide car bombings in Baghdad. *Critical Studies on Terrorism*, 7(3), 379-393. doi: 10.1080/17539153.2014.957009

Sui, M., Dunaway, J., Sobek, D., Abad, A., Goodman, L., & Saha, P. (2017). U.S. News Coverage of Global Terrorist Incidents. *Mass Communication and Society*, 20(6), 895-908. doi: 10.1080/15205436.2017.1350716

Våra analyserade artiklar

Ahlborg, K. & Westin, A. (2018). Kraftig bilbomb i Kabul – 95 döda. *Aftonbladet*. Hämtad 2018-05-14 från <https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/a2Wmr4/kraftig-explosion-i-myndighetskvarter-i-kabul>

Dickson, S. & Tronarp, G. (2017). Terrorsekten IS tar på sig sprängdådet i Manchester. *Aftonbladet*. Hämtad 2018-05-14 från <https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/azn27/theresa-may-konsertexplosionen-ar-ett-terrordad>

Melin, E. & Sommerstein, M. (2016). Dubbla explosioner på Bryssels flygplats. *Aftonbladet*. Hämtad 2018-05-14 från <https://www.aftonbladet.se/nyheter/article22488647.ab>

Nilsson, C. & Thornéus, E. (2016). Många döda efter IS-dåd i Bagdad. Hämtad 2018-05-14 från <https://www.aftonbladet.se/nyheter/article23106884.ab>